

USPOSABLJANJE ZAPOSLENIH ZA VARSTVO PRED POŽAROM V DOMOVIH ZA STAREJŠE OSEBE

Fire safety employee training in homes for the elderly

Mojca Zupan* UDK 614.841.45:728.1-053.9

Povzetek Abstract

V okviru organizacijskih preventivnih ukrepov varstva pred požarom v domovih za starejše osebe je treba načrtovati in izvajati usposabljanje zaposlenih. Pravilno, hitro in učinkovito ukrepanje zaposlenih je lahko ključnega pomena za izvajanje določenih ukrepov varstva pred požarom v domovih za starejše osebe. V prispevku je navedenih nekaj izhodišč, ki jih je treba upoštevati pri usposabljanju zaposlenih za varstvo pred požarom v domovih za starejše osebe, kakor to določata pravilnik o usposabljanju zaposlenih za varstvo pred požarom in o usposabljanju odgovornih oseb za izvajanje ukrepov varstva pred požarom in pravilnik o požarnem redu.

In the framework of fire safety organizational prevention measures in homes for the elderly, it is necessary to plan and implement employee training. Proper, fast and efficient employee action may be of key importance in implementing certain fire safety measures in homes for the elderly. This article presents some basic points that need to be considered during employee fire safety training in homes for the elderly, as stipulated by the Rules on Fire Safety Employee Training, Rules on Training Persons Responsible for Executing Fire Safety Measures and Rules on Fire Safety Order.

Uvod

Požarni varnosti v domovih za starejše osebe je treba nameniti posebno pozornost. Znani so primeri iz tujine o velikem številu mrtvih v domovih za starejše osebe kot posledica slabe požarno varne gradnje, vključno s pomanjkljivim načrtovanjem preventivnih, tudi organizacijskih, ukrepov varstva pred požarom.

V Sloveniji je po podatkih Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve 89 domov za starejše osebe in 11 enot z oskrbovanimi stanovanji, ki opravljajo institucionalno varstvo starejših. Pod izrazom »dom za starejše osebe« se smatra področje 1 Stavbe, ki jo, skladno s klasifikacijo objektov CC-SI, določa v podrazred 11300 Uredba o uvedbi in uporabi notne klasifikacije vrst objektov in o določitvi objektov državnega pomena (Uradni list RS, št. 33/03 in 78/05 — popr.) oziroma Metodološka pojasnila in navodila za razvrščanje objektov po notni klasifikaciji vrst objektov (CC-SI).

V okviru organizacijskih preventivnih ukrepov varstva pred požarom v domovih za starejše osebe je treba načrtovati in izvajati usposabljanje zaposlenih. Pri izdelavi programov usposabljanja zaposlenih za varstvo pred požarom v domovih za starejše osebe je treba upoštevati zadnja dognanja stroke s področja varstva pred požarom in s področja usposabljanja odraslih. Čeprav je usposabljanje zaposlenih za varstvo pred požarom zakonsko predpisano, podzakonski akti opredeljujejo le vsebinske sklope, o katerih naj bi bil vsak redno, začasno ali občasno zaposleni pri posameznem delodajalcu tudi usposobljen, ne predpisujejo pa strukture programa, ki vključuje tudi andragoška dognanja stroke in druga področja.

Normativna izhodišča

Usposabljanje za varstvo pred požarom določa v okviru določbe o nedotakljivosti človekovega življenja in v okviru pravice do socialne varnosti (ki vključuje tudi varno in zdravo delo) že Ustava Republike Slovenije.

Z zakonom o varnosti in zdravju pri delu (v nadaljnjem besedilu: ZVZD) so določeni ukrepi za zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu, torej splošna varnost in

* mag., Ministrstvo za obrambo RS, Uprava RS za zaščito in reševanje, Vojkova c. 61, Ljubljana, mojca.zupan@urszr.si

zdravje delavcev pri delu. ZVZD določa, da mora delodajalec določiti podrobnejše varnostne ukrepe, to je ukrepe za zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu, ki jih zagotavlja tako, da sprejme ukrepe za zagotavljanje požarnega varstva v skladu s posebnimi predpisi in sprejme ukrepe za zagotavljanje evakuacije v primeru ogroženosti. Gre torej za obveznost delodajalca, da z varnostnimi ukrepi, ki jih mora določiti in izvajati, zagotovi varnost in zdravje delavcev, vključno s preprečevanjem nevarnosti pri delu, opozarjanjem in usposabljanjem delavcev in s potrebno organizacijo in sredstvi.

Zakon o delovnih razmerjih (v nadaljnjem besedilu: ZDR) določa, da mora delodajalec pred sklenitvijo pogodbe o zaposlitvi kandidata seznaniti z delom, pogoji dela ter pravicami in obveznostmi. ZDR ne loči obveznosti zagotavljanja varnih delovnih razmer posamezne pogodbene stranke glede na dolžino trajanja pogodbe o zaposlitvi (določen, nedoločen čas) ali dolžino trajanja delovnega časa [krajši, polni delovni čas], pač pa določa, da ima delavec, ki je sklenil pogodbo o zaposlitvi za krajši delovni čas, enake pogodbene in druge pravice in obveznosti iz delovnega razmerja kakor delavec, ki dela polni delovni čas, in jih uveljavlja sorazmerno času, za katerega je sklenil delovno razmerje, razen tistih, za katere zakon določa drugače.

Direktive EU: posebej velja izpostaviti Direktivo Sveta 89/391/EGS z dne 12. junija 1989 o uvajanju ukrepov za spodbujanje izboljšav varnosti in zdravja delavcev pri delu (UL L št. 183 z dne 29. 6. 1989, str. 349), zadnjič spremenjeno z Uredbo (ES) št. 1882/2003 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. septembra 2003, ki v 8. členu določa prvo pomoč, gašenje požarov in evakuacijo delavcev, ter v 12. členu zagotavljanje usposabljanja delavcev.

Predpisi in akti delodajalca: s splošnimi akti delodajalca ta določa organizacijo dela ali določa obveznosti, ki jih morajo delavci poznati zaradi izpolnjevanja pogodbenih in drugih obveznosti, v našem primeru velja omeniti požarni red, program usposabljanja zaposlenih za varstvo pred požarom, program usposabljanja odgovornih oseb za gašenje začetnih požarov in izvajanje evakuacije, in če je za objekt, v katerem dela delavec, izdelan tudi požarni načrt ter načrt evakuacije, potem tudi ta dva dokumenta.

Zakon o varstvu pred požarom (v nadaljnjem besedilu: ZVPoz-UPB1) je krovni zakon, ki ureja sistem varstva pred požarom, katerega cilj je varovanje ljudi, živali, premoženja, kulturne dediščine in okolja pred požarom in eksplozijo. Med dejavnosti varstva pred požarom spada med drugimi tudi izobraževanje in usposabljanje iz varstva pred požarom.

Skladno z ZVPoz-UPB1 mora delodajalec poskrbeti, da je vsak, ki je redno, začasno ali občasno zaposlen pri njem, usposobljen za varstvo pred požarom:

- ob nastopu dela,

- premestitvi na drugo delovno mesto,
- začetku opravljanja drugega dela,
- spremembi ali uvajanju nove delovne opreme,
- spremembi in uvajanju nove tehnologije.

Pri usposabljanju je treba upoštevati nove in spremenjene požarne nevarnosti, posebnosti delovnega mesta in znanje občasno obnavljati. Navedena določba ZVPoz-UPB1 je podobna določbi ZVZD, obe pa sta usklajeni s prej omenjeno direktivo.

ZVPoz-UPB1 določa, da je lastnik ali uporabnik poslovnih in industrijskih objektov odgovoren za varstvo pred požarom in lahko pooblasti ustrezno usposobljeno fizično ali pravno osebo, ki je odgovorna za izvajanje ukrepov varstva pred požarom. Kot odgovorno osebo lahko pooblasti tudi fizično osebo, ki ni zaposlena pri njem.

Usposabljanje za varstvo pred požarom spada med preventivne organizacijske ukrepe varstva pred požarom. Usposabljanje za varstvo pred požarom lahko opravljajo fizične in pravne osebe, ki izpolnjujejo pogoje, ki jih določa pravilnik o usposabljanju zaposlenih za varstvo pred požarom in o usposabljanju odgovornih oseb za izvajanje ukrepov varstva pred požarom (v nadaljnjem besedilu: pravilnik). Pravilnik določa:

- vrste, način in periodičnost usposabljanja ter programe za usposabljanje in opravljanje preizkusa znanja zaposlenih na področju varstva pred požarom,
- pogoje, ki jih morajo izpolnjevati pravne ali fizične osebe za usposabljanje zaposlenih za varstvo pred požarom,
- način in program usposabljanja pravnih in fizičnih oseb, ki so lahko pooblaščenec za izvajanje ukrepov varstva pred požarom.

Po zgoraj navedenem pravilniku mora delodajalec poskrbeti, da je vsak, ki je redno, začasno ali občasno zaposlen pri njem, poučen o varstvu pred požarom po programu, ki se deli na teoretični in praktični del. Na usposabljanju se delavci poučijo o:

- pogojih na delovnem mestu v posameznem poslovnem ali industrijskem objektu (delovnih razmerah),
- nevarnostih za nastanek požara ali eksplozije,
- preventivnih ukrepov,
- normativnih dokumentih, standardih in drugih dokumentih s področja varstva pred požarom,
- oprehi, napravah in drugih sredstvih za varstvo pred požarom,
- uporabi sredstev za gašenje začetnih požarov.

Za varstvo pred požarom lahko usposabljujejo delavce le:

- izvajalci usposabljanja, ki so si pridobili na podlagi zgoraj omenjenega pravilnika pooblastilo Uprave Republike Slovenije za zaščito in reševanje in opravljajo dejavnost usposabljanja v komercialne namene, ali

- strokovni delavci, ki so od svojega delodajalca ali lastnika poslovnih, industrijskih in drugih objektov

pridobili pooblastilo za usposabljanje in izvajanje ukrepov varstva pred požarom. Ti strokovni delavci morajo skladno s pravilnikom izpolnjevati ustrezne pogoje:

- v poslovnih, industrijskih in drugih objektih, kjer obstaja zelo majhna, majhna ali srednja požarna ogroženost, morajo imeti najmanj srednjo strokovno izobrazbo tehnične ali gasilske smeri in opravljen predpisani splošni del strokovnega izpita iz varstva pred požarom,
- v poslovnih, industrijskih in drugih objektih, kjer obstaja srednja do povečana, velika ali zelo velika požarna ogroženost, morajo imeti po pravilniku najmanj višjo izobrazbo ustrezne tehnične ali gasilske smeri ter opravljen predpisani splošni in posebni del strokovnega izpita iz varstva pred požarom. Pravilnik navaja »višjo izobrazbo gasilske smeri«, ki pa je v naši državi ni mogoče pridobiti.

Temeljni dokument, ki ga mora izdelati s področja varstva pred požarom lastnik ali uporabnik stanovanjskega (razen eno- in dvostanovanjske stavbe, poslovnega ali industrijskega objekta), je požarni red. Ta ureja ukrepe varstva pred požarom za stavbe, kakor določa pravilnik o požarnem redu. V njem je med drugim predpisan način usposabljanja stanovalcev in zaposlenih, pa tudi usposabljanje odgovorne osebe za gašenje začetnih požarov in izvajanje evakuacije. V evidenčnih listih, ki so obvezna priloga požarnega reda, se to usposabljanje evidentira, prav tako se evidentira seznanjanje s požarnim redom. Pri seznanjanju s požarnim redom je treba nameniti posebno pozornost nalogam zaposlenih pri preprečevanju požara, ukrepom za varno evakuacijo, navodilom za ravnanje v primeru požara, nalogam, postopkom za ukrepanje, drugim nalogam in odgovornostim zaposlenih idr.

Naloge in odgovornosti zaposlenih s področja varstva pred požarom v domovih za starejše osebe

Načrtovanje organizacijskih preventivnih ukrepov varstva pred požarom, ki jih v domovih za starejše osebe izvajajo zaposleni, predstavlja poseben izziv, zlasti če je požarna varnost stavb slaba ali pomanjkljiva in/ali če so oskrbovanci funkcionalno ovirani ali celo nepokretni. Pri načrtovanju teh ukrepov in pri usposabljanju zaposlenih v domovih za starejše osebe je treba upoštevati:

- stavbo kot celoto in njeno požarno ogroženost, posebej nevarnost za nastanek požara ali eksplozije v vseh nadstropjih, zlasti pa v tistih, kjer so nastanjeni oskrbovanci; požarne sektorje in njihovo požarno odpornost, ki lahko omogoči horizontalno evakuacijo, vgrajene sisteme aktivne požarne zaščite, evaku-

acijske poti in izhode, ki omogočajo čim hitrejšo in varno evakuacijo oskrbovancev, saj je nekatere mogoče evakuirati le na vozičkih ali ležiščih skupaj z raznimi medicinskimi napravami, skratka gradbene, tehnične, tehnološke preventivne ukrepe varstva pred požarom;

- naprave in sisteme za gašenje začetnih požarov, t. j. namestitvev, vrsto in število gasilnikov glede na pričakovane razrede požarov in morebitne hidrante s poltogo cevjo;
- kategorije oskrbovancev glede na starost, mentalne in telesne sposobnosti (od funkcionalno sposobnih, oviranih, do nepokretnih, ki so vezane na ležišča, vozičke, medicinske naprave);
- število zaposlenih med dnevom: dopoldne, ko je največ dela z oskrbo in nego oskrbovancev, popoldne ali ponoči, ko dela le najnujnejše število zaposlenih;
- sestavo zaposlenih glede na spol, moč, starost, kar je izrednega pomena pri evakuaciji oskrbovancev;
- iz navedenega izračunan potrebni evakuacijski čas;
- bližino gasilske enote, ki bo reševala in gasila požar, in odzivni čas od alarmiranja gasilcev do njihovega prihoda;
- drugo po potrebi.

Preventivni organizacijski ukrepi se z namenom preprečitve nastanka požara in izboljšanja požarne varnosti določijo v požarnem redu. Požarni red, tudi za domove za starejše osebe, določa:

- organizacijo varstva pred požarom, zlasti naloge in odgovornosti zaposlenih in oskrbovancev pri preprečevanju nastanka požara, ukrepe varstva pred požarom, ki jih zahtevajo delovne in bivalne razmere, kakor so prepoved kajenja, uporaba odprtega ognja ali orodja, ki iskri, tam, kjer je to prepovedano,
- odstranjevanje vseh gorljivih snovi, ki niso potrebne za nemoten potek dela, iz požarno ogroženih prostorov;
- podatek o predvidenem številu uporabnikov glede na namembnost stavbe in prostorov v njej;
- ukrepe zaradi nevarnosti eksplozije, gorljivih odpadkov, električnih, plinskih naprav in drugih virov vžiga;
- ukrepe za varno evakuacijo in hitro intervencijo;
- druge preventivne in aktivne ukrepe varstva pred požarom, način in kontrolo izvajanja teh ukrepov;
- navodila za ravnanje v primeru požara, zlasti naloge in postopke za ukrepanje zaposlenih, obiskovalcev ali gostov in oskrbovancev ob nastanku požara, podatke o službah, ki jih je treba obvestiti o požaru, ter naloge in odgovornosti zaposlenih in oskrbovancev po požaru;
- vrste in načine usposabljanja zaposlenih in oskrbovancev.

Vsebina požarnega reda mora biti smiselno prilagojena posebnostim in namembnosti posameznega doma za starejše osebe, prilagojen mora biti tistim spremembam v objektu ali v njegovem delu, ki vplivajo na požarno varnost.

Pri opredelitvi nalog zaposlenih je treba izhajati iz predvidenega števila zaposlenih ob posameznih delih dneva, pri čemer ima vsak zaposleni določene naloge in odgovornosti. Naloge in odgovornosti so določene tudi za oskrbovance, predvsem glede izvajanja evakuacije in preventivnih ukrepov varstva pred požarom.

Naloge in odgovornosti zaposlenih morajo biti določene iz več zornih kotov:

- varovanje zdravja in življenja zaposlenih v primeru požara, pri čemer je treba upoštevati načelo zaščite;
- naloge in odgovornosti zaposlenih pri preprečevanju nastanka požara, med požarom in po požaru, ukrepe varstva pred požarom, ki jih zahtevajo razmere, skupaj z evakuacijo, ki ima v domovih za starejše osebe nekatere posebnosti; pri načrtovanju evakuacije je treba predvideti tako potek evakuacije oskrbovancev, ki največkrat potrebujejo pomoč, kot evakuacijo zaposlenih, obiskovalcev in drugih;
- zaposleni morajo poznati naloge in postopke izvajanja preventivnih ukrepov varstva pred požarom z namenom preprečitve nastanka požara, učinkovitega ukrepanja, gašenja začetnega požara, če do njega pride ...;
- za učinkovito izvajanje ukrepov varstva pred požarom morajo poznati:
 - vgrajene sisteme aktivne požarne zaščite v objektu, način njihovega aktiviranja, delovanja, ukrepe, ki jih morajo izvesti, če pride do njihovega aktiviranja;
 - predvidene razrede požarov, predvsem v prostorih, kjer se zadržujejo oskrbovanci, ustrezna gasilna sredstva glede na posamezne razrede požarov in gasilnike za gašenje posameznih razredov začetnih požarov;
 - namestitvev gasilnikov v objektu in ravnanje z njimi, saj lahko učinkovito gasijo začetni požar le, če so za to ustrezno usposobljeni.

Usposabljanje zaposlenih za varstvo pred požarom v domovih za starejše osebe

Skladno s predpisi je treba ločiti:

- usposabljanje zaposlenih za varstvo pred požarom po ZVPoz-UPB1 in pravilniku o usposabljanju zaposlenih za varstvo pred požarom in o usposabljanju odgovornih oseb za izvajanje ukrepov varstva pred požarom;
- usposabljanje oseb, odgovornih za gašenje začetnih požarov in izvajanje evakuacije, kakor določa 4. člen pravilnika o požarnem redu. Pravilnik o požarnem redu podrobneje določa, da mora delodajalec poleg že navedenih določil v zvezi s požarnim redom za vsako izmeno in za vsako lokacijo, kjer opravlja dejavnost, izmed zaposlenih določiti osebo, odgovorno za gašenje začetnih požarov in izvajanje evakuacije. Vsebina programa usposabljanja oseb, odgovornih

za gašenje začetnih požarov in izvajanje evakuacije, in pogostost usposabljanja nista predpisana in o njiju odloča delodajalec;

- praktično usposabljanje za izvajanje evakuacije iz objekta ob požaru, določeno na podlagi sedmega odstavka 35. člena ZVPoz-UPB1 in pravilnika o požarnem redu, ki ga morajo lastniki ali uporabniki objektov, za katere je treba izdelati tudi načrt evakuacije, izvesti najmanj enkrat letno. Navedba »praktično usposabljanje za izvajanje evakuacije« ne pomeni nujno tudi dejanske evakuacije iz objekta med usposabljanjem, lahko pa tudi. Praktično usposabljanje za izvajanje evakuacije pomeni izvedbo evakuacije iz objekta, lahko pa tudi le usposabljanje enega dela izvedbe evakuacije iz objekta, npr. ogled evakuacijskih poti, ogled zbirnega mesta, izvajanje evakuacije iz dela objekta, izvajanje evakuacije le izbrane ciljne skupine ipd. Da omenjena določba ne pomeni le dejanske evakuacije iz objekta, kaže navedba, da je treba poleg evidence o času in sodelujočih voditi tudi evidenco o načinu izvedbe usposabljanj, kjer se navedejo prej naštetje ali druge možne različice izvajanja usposabljanja.

Usposabljanje zaposlenih za varstvo pred požarom v domovih za starejše osebe se izvaja na podlagi ustreznega programa usposabljanja, ki ga potrdi delodajalec. Program usposabljanja izdelata izvajalec usposabljanja ali strokovni delavec, pooblaščen za izvajanje ukrepov za varstvo pred požarom.

Vsebino in trajanje usposabljanja zaposlenih v domovih za starejše osebe je treba prilagoditi nalogam, ki jih posamezniki opravljajo v domu za starejše osebe, in nevarnostim za nastanek požara ali eksplozije. Zlasti je treba opredeliti zaposlene, ki delujejo v različnih tehnoloških ali delovnih procesih, na podlagi česar se določi namen usposabljanja za posamezne ciljne skupine in vsebine, posebne za določeno ciljno skupino.

Pri pripravi programa je treba upoštevati razlike pri zaposlenih glede starosti, spola, izobrazbe in socialnega položaja, mentalne sposobnosti posameznikov itd. in njihove izkušnje, motivacijske dejavnike, možnosti predelave (transformacije) informacij itd.

Upoštevati je treba različne zaznavne tipe osebnosti in tudi temu prilagoditi način in učna sredstva usposabljanja. Za vizualne tipe so ustrezna učna sredstva plakati, miselni vzorci, uporaba računalnika, TV, itd., za avditivne tipe je ustreznejša uporaba zvoka (sirene, glas), kinestetični tipi pa so najuspešnejši ob praktičnih predstavitvah in aktivnem delu.

Ukrepe varstva pred požarom v domovih za starejše osebe, med katere spada tudi usposabljanje za varstvo pred požarom, izvajajo že omenjene strokovno usposobljene osebe, ki morajo poznati delovne procese zaposlenih v domovih za starejše osebe, njihovo tehnologijo, požarno ogroženost, uporabo morebitnih nevarnih snovi v delovnih procesih, eksplozijsko ogrožena območja,

nove gradnje ali rekonstrukcije gradenj, premestitve zaposlenih znotraj doma za starejše osebe itd, torej vse, kar vpliva na spremembo varstva pred požarom.

Programi usposabljanja zaposlenih v domovih za starejše osebe je treba ustrezno prilagoditi:

- udeležencem usposabljanja (zaposleni za nedoločen, določen, skrajšani delovni čas, sezonskim delavcem, ob začetku dela, premestitvi na drugo delovno mesto, začetku opravljanja drugega dela, spremembi ali uvajanju nove delovne opreme, spremembi in uvajanju nove tehnologije ipd.);
- posameznim ciljnim skupinam zaposlenih (uprava, administracija, delavci v različnih tehnoloških, storitvenih procesih – vzdrževalci, delavci v pralnici, kuhinji, strežbi, negovalci, zdravstveni delavci itd.);
- različnim tehnološkim procesom in iz njih izhajajoči nevarnosti za nastanek požara,
- obdobju med usposabljanji,
- drugim zahtevam.

Programi usposabljanja za varstvo pred požarom zaposlenih v domovih za starejše osebe je treba prilagoditi različnim ciljnim skupinam zaposlenih:

- programi naj bodo življenjski, konkretni, smiselni in predvsem racionalni. Vanje naj se vključujejo samo tiste vsebine, ki jih morajo zaposleni poznati v zvezi s svojimi nalogami in odgovornostjo. Upoštevati je treba število zaposlenih v organizaciji, ločiti zaposlene na posamezne ciljne skupine glede na posebnosti, po katerih se razlikujejo. Programi so različni zaradi različnih delovnih razmer, v katerih delajo zaposleni, različnih tehnologij, različnih nevarnosti za nastanek požara ali eksplozije (npr. v kuhinji, pralnici, v prostorih, namenjenih oskrbovancem), potrebnega izvajanja preventivnih ukrepov, uporabe različne opreme, naprav in drugih sredstev za varstvo pred požarom za gašenje začetnih požarov, različnih vgrajenih sistemov aktivne požarne zaščite ipd.,
- za posamezno ciljno skupino se izdelava ustrezen program usposabljanja za varstvo pred požarom, lahko pa se izdelava skupni program s skupnim jedrom ali skupno vsebino in več modulov, ki se izvajajo za posamezne ciljne skupine,

- programi so različni tudi glede na namen usposabljanja, ki je drugačen ob začetku dela novo zaposlene v domu za starejše osebe ali ob razporeditvi na drugo delovno mesto, ob spremembi in uvajanju nove tehnologije, ob periodičnemu usposabljanju itd.,
- pri izdelavi programov je treba predpisano vsebino programov usposabljanja za varstvo pred požarom ustrezno in smiselno prilagoditi. Če na primer pripravljavec programa oceni, da ni novosti, s katerimi bi bilo treba zaposlene seznaniti med usposabljanjem za varstvo pred požarom, je lahko usposabljanje samo praktično.

Vodenje evidence

O usposabljanju zaposlenih za varstvo pred požarom je treba voditi evidenco. Evidenčni listi o usposabljanju zaposlenih za varstvo pred požarom ter seznanitvi s požarnim redom se vodijo na podlagi pravilnika o usposabljanju zaposlenih za varstvo pred požarom in o usposabljanju odgovornih oseb za izvajanje ukrepov varstva pred požarom in pravilnika o požarnem redu.

Posebej velja izpostaviti dve določbi pravilnika o požarnem redu:

- delodajalec mora poskrbeti, da je s požarnim redom seznanjen vsak zaposleni,
- obvezna priloga požarnega reda je tudi evidenčni list o seznanitvi s požarnim redom.

Ti dve določbi sta še toliko pomembnejši, ker so sestavni del požarnega reda tudi navodila za ravnanje v primeru požara. V njem so opredeljene naloge in postopki za ukrepanje zaposlenih, obiskovalcev ali gostov in oskrbovancev v domovih za starejše osebe ob nastanku požara ter naloge in odgovornosti zaposlenih in oskrbovancev po požaru.

Skladno s 5. točko 9. člena pravilnika o usposabljanju zaposlenih za varstvo pred požarom in o usposabljanju odgovornih oseb za izvajanje ukrepov varstva pred požarom morajo pooblaščenec izvajalci usposabljanja za varstvo pred požarom, ki jih pooblasti uprava, ovredno-

	2004	2005	2006	2007
število naročnikov – vseh	10892	11207	12710	14260
število naročnikov – s področja »Zdravstvo in socialno varstvo«	254	9	428	288
število vseh usposobljenih	93205	108032	132215	133833
število usposobljenih – s področja »Zdravstvo in socialno varstvo«	5275	153	11009	7077
število vseh usposobljenih – prvič	21507	19438	25490	34019
število usposobljenih – s področja »Zdravstvo in socialno varstvo« – prvič	1358	53	2308	1437
število vseh usposobljenih – na dve leti	54746	73838	82985	72181
število usposobljenih – s področja »Zdravstvo in socialno varstvo« – na dve leti	2796	100	5557	2912
število vseh usposobljenih – na tri leta	16952	14756	23740	27633
število usposobljenih – s področja »Zdravstvo in socialno varstvo« – na tri leta	1121	/	3144	2728

Preglednica 1. Usposabljanje zaposlenih iz varstva pred požarom v domovih za starejše osebe

Table 1. Fire safety employee training in homes for the elderly.

titi usposabljanje in pripravljalne seminarje ter enkrat letno pripraviti pisno poročilo o usposabljanjih in jih poslati upravi.

Pooblaščenim izvajalcem usposabljanja za varstvo pred požarom morajo v poročilih navesti vrste področij, ki jih določa uredba o standardni klasifikaciji dejavnosti, v okviru katerih izvajajo dejavnosti njihovi naročniki. Dejavnosti, ki se izvajajo v domovih za starejše osebe, spadajo v področje Q »Zdravstvo in socialno varstvo«, ki zajema tudi dejavnost zdravstva in drugega socialnega varstva. Čeprav podatki ne odražajo dejanskega stanja glede usposabljanja zaposlenih v domovih za starejše osebe, je v nadaljevanju članka preglednica, iz katere je razvidno število naročnikov v letih od 2004–2007 in število prvič usposobljenih zaposlenih iz varstva pred požarom in število usposobljenih po dveh ali treh letih.

Sklepne misli

Vlaganje v razvoj lastnih kadrov pomeni za domove za starejše osebe predvsem dolgoročno investicijo, vlaganje v usposabljanje zaposlenih za varstvo pred požarom v domovih za starejše osebe pa pomeni tudi investiranje v varnost, pri katerem igra pomembno vlogo investiranje v človeški faktor.

Viri in literatura

1. Direktiva Sveta 89/391/EGS z dne 12. junija 1989 o uvajanju ukrepov za spodbujanje izboljšav varnosti in zdravja delavcev pri delu (UL L št. 183 z dne 29. 6.

1989, str. 349), zadnjič spremenjena z Uredbo (ES) št. 1882/2003 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. septembra 2003

2. Pravilnik o metodologiji za ugotavljanje ocene požarne ogroženosti (Uradni list RS, št. 70/1996 (5/1997 – popr.), 31/2004)
3. Pravilnik o požarnem redu (Uradni list RS, št. 52/2007)
4. Pravilnik o izbiri in namestitvi gasilnih aparatov (Uradni list RS, št. 67/05)
5. Pravilnik o usposabljanju zaposlenih za varstvo pred požarom in o usposabljanju odgovornih oseb za izvajanje ukrepov varstva pred požarom (Uradni list RS, št. 64/95)
6. Pravilnik o preizkušanju hidrantnih omrežij (Uradni list RS, št. 22/95)
7. Pravilnik o pregledovanju in preizkušanju vgrajenih sistemov aktivne požarne zaščite (Uradni list RS, št. 45/07)
8. Uredba o uvedbi in uporabi enotne klasifikacije vrst objektov in o določitvi objektov državnega pomena (Uradni list RS, št. 33/2003 in in 78/05 – popr.)
9. Metodološka pojasnila in navodila za razvrščanje objektov po notni klasifikaciji vrst objektov (CC-SI)
10. Zakon o delovnih razmerjih (Ur.l. RS, št. 42/2002, 79/2006-ZZZPB-F, 46/2007 Odl.US: U-I-45/07, Up-249/06-22)
11. Zakon o varnosti in zdravju pri delu (Uradni list RS, št. 56/1999 in 64/2001)
12. Zakon o varstvu pred požarom (Uradni list RS, št. 3/07 – uradno prečiščeno besedilo)
13. http://www.mddsz.gov.si/si/delovna_podrocja/sociala/izvajalci_na_podrocju_socialnega_varstva/domovi_za_starejse/, marec 2009